



Nationaal Archief
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Nummer archiefinventaris: 2.21.069

Inventaris van het archief van P.R.W. van Gesseler Verschuur [levensjaren 1883-1962], 1892-1960

Auteur: J.A.A. Bervoets

Nationaal Archief, Den Haag 1975

Copyright: cco

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	8
Verwant materiaal.....	9
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	11
I. Openbaar leven.....	11
A. Indisch ambtenaar. 1904-1915.....	11
B. Controleur in Kuningan (Resident Cheribon). 1915-1917.....	11
C. Controleur en assistent-resident in Batavia. 1917-1923.....	11
D. Assistent-resident in Kudus. 1923-1925.....	12
E. Resident ter beschikking van de Gouverneur van West-Java en resident van Midden-Priangan. 1923-1929.....	12
F. Gouverneur van Jogjakarta. 1929-1933.....	13
G. Nevenactiviteiten en overige bemoeienissen.....	14
II. Persoonlijk leven.....	16
III. Verzamelde stukken.....	17

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Collectie 256 P.R.W. van Gesseler Verschuur

Periode:

1892-1960

Archiefbloknummer:

C22048

Omvang:

0.60 meter; 61 inventarisnummers.

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefbewaarplaats:

Nationaal Archief, Den Haag

Archiefvormers:

Pieter Rudolph Wolter van Gesseler Verschuur (1883-1962)

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het archief van Pieter Rudolph Wolter van Gesseler Verschuur (1883-1962) bevat voornamelijk stukken betreffende zijn ambtelijke loopbaan in Nederlands Indië; van Gesseler Verschuur begon op de secretarie in Batavia, werkte vervolgens als controleur op voornamelijk Java en Madura, als resident onder de gouverneur van West-Java en werd uiteindelijk aangesteld als gouverneur van Jogjakarta. Daarnaast zijn er in het archief briefwisselingen te vinden met commentaar op uitlatingen van Sukarno, teksten van redevoeringen, programma's van ceremoniële activiteiten en stukken betreffende zijn dienstverband als reserve bij het KNIL.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. U maakt een profiel aan op www.gahetna.nl, en logt vervolgens in;
2. Via de archiefinventaris (alleen de beschrijvingen met **rode** nummers) selecteert u het gewenste archiefstuk door op de knop '**Reserveren**' te klikken;
3. In het volgende scherm geeft u aan op welke dag u het archiefstuk wilt inzien;
4. Indien u zich bevindt in de studiezaal en een tafelnummer heeft ontvangen kunt u dit nummer vermelden. Als u geen tafelnummer heeft kunt u tafelnummer 777 laten staan;
5. Vervolgens bevestigt u uw reservering door deze te versturen.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Collectie 256 P.R.W. van Gessler Verschuur, nummer toegang 2.21.069, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Gessler Verschuur, van, 2.21.069, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

Pieter Rudolph Wolter van Gesseler Verschuur werd op 10 mei 1883 in Groningen geboren als zoon van Johannes van Gesseler Verschuur en Joke Muller. Hij bezocht in Utrecht de 5-jarige H.B.S. en, nadat hij in 1892 zijn diploma had behaald, volgde hij aan de universiteit van Leiden de opleiding voor het Groot Indisch Ambtenaarsdiploma, die hij in de zomer van 1904 met een geslaagd examen afrondde. Zijn ambtelijke loopbaan begon in 1905 toen hij bij goevernementsbesluit van 28 april, nr. 114, ter beschikking werd gesteld van de Algemene Secretaris van Batavia. ¹ Op 21 oktober 1905 werd hij bij goevernementsbesluit nr. 35 benoemd tot aspirant-controleur bij het Binnenlands Bestuur op Java en Madura en vervolgens geplaatst in de residentie Surabaya. Op 20 oktober 1906 volgde bij goevernementsbesluit nr. 25 zijn bevordering tot Controleur: hij werd door de directeur van Binnenlands bestuur achtereenvolgens geplaatst in Banjuwangi (residentie Besuki, besluit van 25 oktober 1906, nr. 830), in Panarukan (residentie Besuki, besluit van 17 juni 1908, nr. 8093), in Bondowoso (residentie Besuki, besluit van 17 november 1910, nr. 16293/18) en in Zuid-Sumeneb (residentie Madura, besluit van 17 mei 1912, nr. 207).

Van Gesseler Verschuur kreeg bij goevernementsbesluit van 25 januari 1913, nr. 61, wegens langdurige dienst verlof om zich naar Nederland te begeven. Daar werd zijn verlof verlengd om hem in staat te stellen een opleiding aan de Nederlands-Indische Bestuursacademie in Den Haag te volgen. Tijdens lezingen aldaar ontpopte hij zich als een gemachtigd voorstander van de z.g. "ethische richting" van Snouck Hurgonje en Ch.T. van Deventer en een voorstander van een door de Nederlandse overheid gecontroleerd onderwijsbeleid ter verheffing van de inlander. ²

Na zijn terugkeer in Nederlands Indië werd hij door de directeur van Binnenlands Bestuur bij diens besluit van 3 november 1915, nr. 1416/CI, geplaatst als controleur in Kuningan (Residentie Cheribon), en bij diens besluit van 31 maart 1917, nr. 519/CI, in stad en voorsteden van Batavia. Op 10 februari 1919 besloot de resident van Batavia hem speciaal te belasten met voedselvoorziening. Deze taak werd bij goevernementsbesluit van 19 maart 1920, nr. 2, gehonoreerd met een assistent-residentspositie. Een normaal assistentresidentschap volgde bij goevernementsbesluit van 12 augustus 1921, nr. 1. In 1922 ging hij opnieuw op verlof, waarna hij bij goevernementsbesluit van 25 maart 1924, nr. 3, werd benoemd tot assistent-resident van Kudus. Een verantwoordelijker positie volgde toen hij bij goevernementsbesluit van 25 augustus 1925, nr. 3, aangesteld werd als resident ter beschikking van de goeverneur van West-Java, en bij goevernementsbesluit van 8 juli 1926, nr. 1, het regentschap Midden-Preanger werd aangewezen. Het was een periode, waarin na het Britse ook het Nederlandse goevernement werd geconfronteerd met inlandse oppositie, waarbij vooral communistische stakingsbewegingen en de Partai Nasional Indonesia van ir. Sukarno zich lieten gelden. Bij goevernementsbesluit van 24 augustus 1929 werd Van Gesseler Verschuur benoemd tot goeverneur van Jogjakarta, wellicht ter compensatie van een afwijzing van zijn Kandidatuur voor het goeverneurschap van West-Java. Vreemdeling als hij was in de Vorstenlanden, wist hij zich wonderwel aan de daar heersende gebruiken aan te passen en nam hij elke gelegenheid te baat om in goede relatie te komen met de inlandse hoofden. Nadat in 1932 een verzoek om buitengewoon verlof naar Nederland was afgewezen, nam hij in 1933 ontslag als goeverneur en ging hij met pensioen.

Van Gesseler Verschuur, die sedert 24 juli 1908 was gehuwd met Agnes Mary Pownall, overleed op 27 mei 1962 in Den Haag.

¹ Een staat van dienst opgemaakt door Van Gesseler Verschuur tijdens zijn assistent-residentschap in Kudus, bevindt zich in inventarisnummer 20.1

² Dit blijkt o.a. uit een lezing, gehouden voor de Nederlands-Indische Bestuursacademie, waarin hij het beleid van het Britse goevernement in Voor-Indië bekritiseert (inventarisnummer 48)

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

De papieren van Van Gesseler Verschuur werden na zijn dood overgedragen aan de bibliotheek van het ministerie van Binnenlandse Zaken, afdeling Overzeese Rijksdelen, waar zij werden aangetroffen door de beheerder van de archieven betreffende de overzeese rijksdelen.

In 1973 werd deze collectie, tezamen met de collectie H.Th. Hoffmann, aan het Algemeen Rijksarchief overgedragen.³

De rechtstitel is (nog) onbekend

³ Correspondentie van de Tweede Afdeling van het Algemeen Rijksarchief, 1973 D 9.91.

Verwant materiaal

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDELEN

I. OPENBAAR LEVEN

A. INDISCH AMBTENAAR. 1904-1915.

- 1** Stukken betreffende zijn groot examen Indisch Ambtenaar en zijn indiensttreding bij het Nederlands-Indisch goevernement.
Augustus 1904-maart 1905 1 omslag
- 2** Stukken betreffende zijn dienstverband als ambtenaar ter secretarie in Batavia en als aspirant-controleur.
Mei 1905-oktober 1906 1 omslag
- 3-6** Stukken betreffende zijn dienstverband als controleur in verscheidende afdelingen en aan dit ambt verbonden nevenaanstellingen.
1906-1913 1 omslag
- 3** In Banjuwangi (Residentie Besuki). Oktober 1906-Juli 1908
- 4** In Panarukan (Residentie Besuki). Juli 1908-november 1910
- 5** In Bondowoso (Residentie Besuki). November 1910-juni 1912
- 6** In Zuid-Sumeneb (residentie Madura). Juni 1912-maart 1913
- 7** Stukken betreffende zijn verloftijd.
1913-1915 1 omslag

B. CONTROLEUR IN KUNINGAN (RESIDENT CHERIBON). 1915-1917.

- 8** Stukken betreffende zijn dienstverband als controleur en aan dit ambt verbonden nevenaanstellingen.
December 1915-juni 1917 1 omslag
- 9** Ingekomen besluiten van de resident van Cheribon en de goeverneur-generaal betreffende een opdracht aan Van Gesseler Verschuur om de goeverneur-generaal van de Philippijnen te begeleiden bij diens bezoek aan Nederlands-Indië.
Maart-april 1916 1 omslag
- 10** Briefwisseling met H. Benit over diens rekest aan de resident van Bamjuwangi over het begaanbaar maken van een weg in Rogojanji.
Maart 1917 3 stukken
- 11** Concept-rapport aan de resident van Cheribon ovet het beheer van de bank van lening voor goevernementsambtenaren.
11 april 1917 1 stuk

C. CONTROLEUR EN ASSISTENT-RESIDENT IN BATAVIA. 1917-1923.

- 12** Stukken betreffende zijn dienstverband als controleur, assistent-resident voor de

-
- voedselvoorziening en assistent-resident in Batavia.
1917-1922 1 omslag
- 13** Stukken betreffende een onenigheid met het goeverneur over zijn declaraties voor het gebruik van een eigen auto.
1916-1919 1 omslag
- 14** Ingekomen afschriften van beschikkingen van de huurcommissie van het 2e en 5e stembedistrict van de gemeente Batavia naar aanleiding van verzoeken om huurverhogingen.
31 oktober 1918 1 omslag
- 15** Briefwisseling met het goevernement over zijn verzoek om extra-bezoldiging van zijn werkzaamheden voor de voedselvoorziening in Batavia, met ingekomen tevredenheidsbetuigingen van bij de voedselvoorziening betrokkenen.
1919-1921 1 omslag
- 16** Ingekomen uitnodigingen, menukaarten, e.d.
1920-1922 1 omslag
- 17** Briefwisseling met de directeur van het Binnenlands Bestuur over een door de resident van Batavia gedane toezegging omtrent zijn bezoldiging.
1922 1 omslag
- 18** Stukken betreffende de toekenning van een verlof aan Van Gessler Verschuir en zijn verlofperiode in Nederland.
1922-1923 1 omslag
- 19** Stukken betreffende een ontevredenheidsbetuiging van de goeverneur-generaal aan Van Gessler Verschuir wegens gemis aan controle op de financiële gestie van de hoofdcommissaris van politie in Batavia tijdens zijn assistent-residentschap aldaar.
1924-1932 1 omslag
- D. ASSISTENT-RESIDENT IN KUDUS. 1923-1925.**
- 20** Stukken betreffende zijn dienstverband als assistent-resident.
1924 1 omslag
- 21** Memorie van overgave door Van Gessler Verschuir, aftredend assistent-resident van Kudus. Concept, met geheime memorie.
28 augustus 1925 1 omslag
- E. RESIDENT TER BESCHIKKING VAN DE GOEVERNEUR VAN WEST-JAVA EN RESIDENT VAN MIDDEN-PRIANGAN. 1923-1929.**
- 22** Stukken betreffende zijn dienstverband als resident.
1925-1929 1 omslag
- 23** Stukken betreffende stakingen in Surabaya en onderzoeken van het goevernement naar de rol van communisten en de S.P.P.L. hierbij.

-
- | | | |
|---|--|-----------|
| | December 1925-januari 1926 | 1 pak |
| 24 | Teksten van redevoeringen, gehouden door Van Gessler Verschuur naar aanleiding van openbare gehoren bij gelegenheid van de verjaardag van Koningin Wilhelmina, met krante-artikelen.
1926-1929 | 1 omslag |
| 25 | Ingekomen brief van W.P.Hillen, goeverneur van Wets-Java, begeleidend een nota aan de regent van Bandung naar aanleiding van diens voorstel Mol te benoemen tot regentschapsraad.
26 januari 1927 | 2 stukken |
| 26 | Ingekomen brief van de arts Tjipto Mangunkusomo over zeker politie-optreden
28 december 1927 | 1 stuk |
| 27 | Stukken betreffende een bezoek van P. Pasquier, goeverneur-generaal van Frans Indo-China aan Bandung.
Maart-april 1929 | 1 omslag |
| 28 | Briefwisseling met H.J. Kiewiet de Jonge over de interpretatie van door Sukarno gedane mededelingen op een bijeenkomst van de Partai Nasional Indonesia, met ingekomen brieven betreffende een onderhoud van Ch.O. van der Plas met Sukarno.
1929 | 1 omslag |
| 29 | Ingekomen brief van goeverneur-generaal A.C.D. de Graaff naar aanleiding van een sollicitatie van Van Gessler Verschuur naar het goevernement van West-Java, met concept-antwoord.
Juni 1929 | 1 stuk |
| 30 | Memorie van overgave door Van Gessler Verschuur, aftredend resident van Midden-Priangan. Afschrift, met concept.
September 1929 | 1 omslag |
| F. GOEVERNEUR VAN JOGJAKARTA. 1929-1933. | | |
| 31 | Stukken betreffende zijn benoeming tot goeverneur, met ingekomen felicitatiebrieven en -telegrammen en kranteberichten.
1929 | 1 omslag |
| 32 | Stukken betreffende hem aangeboden ridderordes.
1929-1932 | 1 omslag |
| 33 | Briefwisseling met goeverneur-generaal A.C.D. de Graaff naar aanleiding van een door Van Gessler Verschuur gelast huiszoeking bij Suwardi.
31 januari 1930 | 4 stukken |
| 34 | Tekst van een redevoering, gehouden voor de dienst Volksgezondheid in Weltevreden ter introductie van een film over feestelijkheden in Jogjakarta, getiteld Garebeg Mulud, met keuringsrapport van de filmkeuring.
December 1930 | 1 omslag |

-
- 35** Ingekomen menukaarten, eerbetuigingen e.d. met krante-artikelen over in Jogjakarta gehouden festiviteiten.
1930-1932 1 omslag
- 36** Ingekomen brief van de Duitse hoogleraar H.A. Edert-Schwarzenbach, teruggekeerd na een verblijf in Jogjakarta.
15 maart 1931 1 stuk
- 37** Stukken betreffende een bezoek van D.F. Davis, goeverneur-generaal van de Filippijnen, aan Jogjakarta.
maart 1931 1 omslag
- 38** "De Garebegs in het sultanaat Jogjakarta", doorslag van een rapport van de translateur R. Sudjono Tritokusumo over de ceremoniële feestelijkheden aan het hof van de sultan, opgesteld in opdracht van Van Gesseler Verschuur
mei 1931 1 band
- 39** Stukken betreffende de viering van de verjaardag van koningin Wilhelmina in 1931.
Augustus-september 1931 1 omslag
- 40** Stukken betreffende een bezoek van de Franse minister van Koloniën, P. Reynaud aan Jogjakarta.
Oktober 1931 1 omslag
- 41** Stukken betreffende de viering van het eeuwfeest van de dynastie Paku Alam en het 25-jarig regeringsjubileum van pangeran Adipati Ario Paku Alam III.
December 1931 1 omslag
- 42** Briefwisseling met de directeur van Binnenlands Bestuur over zijn verzoek om buitengewoon verlof.
Maart-april 1932 3 stukken
- 43** Correspondentie met J.J. van Helsdingen, goeverneur van Surakarta, over diens voorstel om de goevernementen Surakarta en Jogjakarta samen te voegen.
April 1932 4 stukken
- 44** Stukken betreffende de viering van Garebeg Mulud Dal (de verjaardag van de sultan van Jogjakarta).
Juli 1932
- 45** Stukken betreffende zijn ontslag als goeverneur en zijn pensionering.
1932-1933 1 omslag
- G. NEVENAKTIVITEITEN EN OVERIGE BEMOEIENISSEN**
- 46** Stukken betreffende zijn dienstverband in het reservekader van het KNIL.
1904-1933 1 omslag
- 47** Diploma, uitgereikt aan Van Gesseler Verschuur voor het behalen van het notariaatsexamen.
16 juni 1914 1 stuk

-
- 48** "De nationale beweging in Britsch Indië en eenige lessen voor Nederlandsch Indië", tekst van een lezing, gehouden in de Nederlandsche Bestuursacademie in Den Haag.
Mei 1915 1 omslag
- 49** Diploma van Lidmaatschap van het Bataviaasch Genootschap.
17 februari 1930
- 50** Ingekomen brieven van J.A. van Steenis, hoofd van afdeling B. van het commissariaat voor Indische Zaken van het ministerie van Overzeese Gebiedsdelen, naar aanleiding van de aanbieding van diensten door Van Gesseler Verschuur.
September, oktober 1945 2 stukken
- 51** Eigenhandig verslag van een lezing, gehouden voor de club van Oud-Rotarians in Den Haag naar aanleiding van het regeringsbeleid ten aanzien van Indonesië, met kranteartikelen over de sluiting van het akkoord van Linggadjati.
1946-1947 1 omslag
- 52** Ingekomen brieven van N.N. ter begeleiding van programma's van folkloristische evenementen in Jogjakarta.
Juni-juli 1957 3 stukken
- 53** Briefwisseling met H. Houwink over een door Houwink in 1956 gehouden lezing voor de Rotary-club in Burlington, N.J., U.S.A., naar aanleiding van uitlatingen van Sukarno in de Verenigde Staten over het Nederlandse koloniale beleid in Indonesië.
Januari 1960 1 omslag
- 54** Krante-artikel over een gebeurtenis tijdens een bezoek van minister L.N. Deckers aan Nederlands Indië
Z.j 1 stuk

II. PERSOONLIJK LEVEN.

- 55** Getuigschrift van de Hogere Burgerschool in Amersfoort, met cijferlijst en oproep tot het eindexamen.
Juli 1892 3 stukken
- 56** Corpsbul, uitgereikt door het Collegium Lugduno-Batavum Supremum.
10 oktober 1892 1 stuk
- 57** Ingekomen programma's, menukaarten e.d. na zijn terugkeer in Nederland.
1937-1949 1 omslag

III. VERZAMELDE STUKKEN

- 58** Corpsbul, uitgereikt door het Collegium Lugduno-Batavum Supremum aan Clifford Henry Pownall.
14 oktober 1898 1 stuk
- 59** Köllnischer Illustrierte Zeitung, houdende afbeeldingen van de ontvangst van de goeverneur-generaal door de sultan van Jogjakarta.
17 maart 1934 1 katern
- 60** "Wolken en Winden", beschouwend overzicht van de Duitse bezitting van Nederland in de jaren 1940-1945 door "mijmeraar", met kunstdrukken van verzetsgedichten door J. Campert en J. Greshoff door de Stichting '40-'45.
Z.j. (ca. 1947) 3 stukken
- 61** Jubileum-nummer van het builetin van de Nederlandsche Vrouwen Electriciteitsvereniging, uitgegeven bij gelegenheid van de 25-jarige regering van koningin Wilhelmina.
Augustus 1948 1 deeltje